

Bilancia roka 2022 - 1. časť

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora prináša bilanciu končiaceho sa roka 2022 z pohľadu jej niektorých zväzov a združení. Členovia SPPK odpovedali na tri otázky:

1. Čo pozitívne priniesol rok 2022?
2. Čo negatívne priniesol rok 2022?
3. Aké výzvy čakajú pre odvetvie v roku 2023?

Únia hydínárov Slovenska:

1. Pozitívne vnímame zvýšenie finančnej pomoci pre potravinárske podniky, aj keď je stále finančná podpora nášho sektora nedostatočná. Pozitívom bolo, že Pôdohospodárska platobná agentúra po dlhej prestávke vyhlásila výzvu na investície do potravinárskeho priemyslu, čo umožní znížiť investičný dlh slovenských potravinárov.

2. Negatívne vnímame vysoký rast výrobných nákladov v živočíšnej výrobe a potravinárskej výrobe. Rast odbytových cien potravín stále zaostáva za rastom cien výrobných nákladov. V porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ naďalej zaostávame vo výške podpôr pre potravinársky priemysel a živočíšnu výrobu. Negatívom je aj nízka ponuka práce pre potravinársky priemysel, stále pretrvávajúca nízka sebestačnosť v produkcii slovenských potravín, pretrvávajúci nízky podiel slovenských potravín na pulloch reťazcov či veľmi nízky podiel slovenských potravín v stravovacích zariadeniach. Nízka miera podpory poľnohospodárstva a potravinárstva v porovnaní s okolitými krajinami výrazne predražuje slovenské potraviny.

3. V roku 2023 bude nevyhnutné prijať opatrenia zo strany štátu a EU, aby sa stabilizovala situácia s výškou výrobných nákladov pre poľnohospodárov a potravinárov. V opačnom prípade príde k zhoršeniu situácie pre producentov potravín. Dôležité bude aj schválenie štátneho rozpočtu SR na

rok 2023 v NR SR, v opačnom prípade nebude možné realizovať žiadnu dodatočnú podporu pre podnikateľov ani domácnosti, ani zastropovať ceny elektrickej energie a plynu.

Zväz pestovateľov cukrovej repy SR:

Celková bilancia roka: Podmienky na vzhádzanie cukrovej repy v roku 2022 boli optimálne, porasty sa na jar rovnomerne zapojili s počtom jedincov na hektár v priemere 92 600. Extrémne sucho, nedostatok zrážok, pre Slovensko neobvyklé prúdenie severného horúceho vetra spôsobilo, že porasty cukrovej repy trpeli enormným vlahovým deficitom. Sucho spôsobilo, že úrody cukrovej repy sa v tomto hospodárskom roku pohybujú pod úrovňou dlhodobého priemeru a dosahujú 55 t/ha.

Z hľadiska produkcie cukru, očakávame, že celkovo sa v kampani 2022/2023 vyprodukuje cca. 150 000 ton, čo zabezpečí sebestačnosť Slovenska na úrovni 85 %. Tento pokles v sebestačnosti je prechodný a našťastie je spojený len so zlou úrodou podmienenou počasím a nesúvisí so zníženou produkčnou schopnosťou vertikály cukor-cukrová repa, ktorá je v optimálnych podmienkach schopná vyprodukovať 180 000 - 200 000 ton cukru. Pestovatelia cukrovej repy vyslovujú vďaka všetkým stranám, ktoré participovali na príprave Strategického plánu pre Slovensko na roky 2023-2027. Cukrová repa ako plodina špeciálnej rastlinnej výroby bude zaradená v schéme viazanej podpory príjmu (CIS) s podporou vo výške 513,64 EUR/ha, +/- 10 % v závislosti od výmery v danom roku až do konca programovacieho obdobia SPP.

Do budúcnosti si želáme, aby sa neopakovali pestovateľské podmienky z tohto roka, ktoré sa týkajú výkyvov počasia. Veríme, že cukrová repa znovu nadobudne na atraktivite v oševných postupoch z titulu garantovania viazanej podpory príjmu do roku 2027, pričom sa nám podarí navýšiť oševné plochy v krátkodobom horizonte aspoň na 22 000 hektárov. Zároveň sa spoliehame na to, že vertikála cukor-cukrová repa vyprodukuje dostatok cukru pre zabezpečenie sebestačnosti SR v nasledujúcom náročnom ekonomicko-geopolitickom roku 2023.

Slovenský cukrovarnícky spolok:

1. Slovenský cukrovarnícky spolok hodnotí pozitívne fakt, že Európska komisia schválila Slovenskej republike Strategický plán Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023-2027. Medzi pozitívne udalosti roka patrí aj zvýšená podpora pre potravinársky spracovateľský priemysel – výzva 4.2 a kompenzácie zvýšených cien energií. Prísne protipandemické opatrenia štátu sa výrazne zmiernili a tak mohli producenti cukru v júni zorganizovať Kongres Európskeho združenia producentov cukru na Slovensku. Cukrová repa príjemne prekvapila svojou schopnosťou regenerácie po období dlhotrvajúceho deficitu zrážok. Komunikácia rezortného ministerstva smerom k samosprávam sa v priebehu roka zlepšila.
2. Negatívne udalosti roka naštartovala februárová invázia ruských vojsk na Ukrajinu. Eskalácia napätia zrýchlila tempo inflácie, ceny rozhodujúcich agrárnych komodít vyleteli do výšok. Energetická kríza ovplyvnili všetky sektory národného hospodárstva, produkciu cukru nevynímajúc obzvlášť kvôli faktu, že práve cukrovarnícky priemysel je v rámci potravinárskeho odvetvia najväčším odberateľom zemného plynu. Výroba cukru v kampani 2022/2023 bola poznačená nielen zdražovaním vstupov, ale aj výrazne negatívnym vplyvom sucha na úrodu cukrovej repy.
3. Budúcoročný vývoj situácie na Ukrajine a s ním súvisiaca energetická kríza bude jedným z rozhodujúcich činiteľov, do akej miery sa podarí stabilizovať ceny vstupov a energií. Želaním nielen producentov cukru je vyriešenie ukrajinskej krízy a zlepšenie klimatických podmienok pre pestovanie cukrovej repy na Slovensku.

Zemiakarsky a zeleninársky zväz SR

1. Pestovatelia zemiakov a zeleniny hodnotia pozitívne prijatie Strategického plánu SPP 2023 - 2027. Určite s ním nie sme spokojní na 100%, ale oceňujeme, že oproti predchádzajúcemu Strategickému plánu sme sa naozaj reálne mohli podieľať na jeho tvorbe. O špeciálnej rastlinnej výrobe sa už prestalo len rozprávať, čo vidieť aj v SP SPP 2023 - 2027, vo výzvach a aj na štátnej pomoci. Je citelné, že Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR je konečne ochotné komunikovať s praxou a počúvať ju. Verím, že finančné prostriedky, ktoré sa tento rok investujú do poľnohospodárstva a potravinárstva, sa pozitívne prejavia v množstve kvalitných slovenských potravín, ktoré sa dostanú na pulty obchodov a stoly slovenských spotrebiteľov.

2. Pestovateľov špeciálnych plodín potrápilo tento rok počasie. Taktiež výmera pestovateľských plôch zemiakov sa v tomto roku znížila takmer o 10 %. a nastal medziročný pokles hektárových výnosov. Na množstve a kvalite zemiakov sa veľmi výrazne podpísali vysoké teploty. Výkyvy teplôt počas jari sa zase veľmi negatívne prejavili na úrode zeleniny. Vplyv počasia sa dá pomerne výrazne ovplyvniť využívaním závlah. Závlahy majú jednoznačne stabilizačný a intenzifikačný vplyv. S využívaním závlah ale priamo súvisí nárast cien elektrickej energie, čo výrazne ovplyvnilo ich využívanie poľnohospodármi a taktiež ich zlý stav, ktorý si vyžaduje investície. Vysoké cene elektrickej energie sa prejavili aj na množstve skladovaných zemiakov a zeleniny, keďže náklady v tomto narástli 5 až 6 násobne a pestovatelia veľmi zvažovali naskladnenie na zimné uskladnenie.

3. Je prirodzené, že keď sa niečo vytvorí, začne sa prichádzať na chyby. A tak je to aj s prijatím Strategického plánu SPP 2023 - 2027. Už teraz je zrejmé, že budú potrebné jeho modifikácie a preto treba na nich už odteraz intenzívne pracovať. Taktiež nás čaká prijímanie národnej legislatívy súvisiacej so SP SPP 2023 - 2027. Určite bude prvý rok implementácie SP SPP 2023 - 2027 náročný pre poľnohospodárov, MPRV SR a ostatné rezortné inštitúcie vzhľadom na veľa nových prvkov. Podľa predsedu Zemiakarskeho a zeleninárskeho zväzu SR Jozefa Šumichrasta bude do budúcnosti veľmi dôležité, aby sa presne zadefinovalo, čo je to vlastne špeciálna rastlinná výroba a ktoré plodiny do

tejto skupiny patria. Trend je však dobrý, o špeciálnej rastlinnej výrobe sa už podľa neho prestalo len rozprávať, ale začalo sa aj konať. Netreba však poľaviť, pestovateľom stále chýba najmä dlhodobá koncepcia, verejné funkčné registre a tiež odpočty. Zásadná bude podľa predsedu zväzu aj vyššia podpora konzumných, no najmä sadbových zemiakov, ktoré dokážeme produkovať mimoriadne kvalitné, no stále veľmi málo.

Určite by všetci poľnohospodári ocenili v budúcom roku aj priaznivé počasie a rovnomerne rozložené zrážky, čo ovplyvniť ale nevedia. Čo ale ovplyvniť vedia, hlavne MPRV SR, je rekonštrukcia závlah. Zemiakarsky a zeleninársky zväz SR verí, že rok 2023 bude v tejto oblasti prelomový.

Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska:

1. Pozitívne hodnotíme nastavenie podmienok podpory pre vinohradníkov a vinárov, ktoré by mali viac podporovať špeciálnu rastlinnú výrobu. Podľa Jaroslavy Kaňuchovej Pátkovej, výkonnej riaditeľky Zväzu vinohradníkov a vinárov Slovenska, treba pozitívne hodnotiť najmä otvorenú komunikáciu ministerstva s odbornými zväzmi a samosprávou, ale i konkrétne kroky k zlepšeniu pozície tak vinohradníkov ako aj vinárov. Stransparentnenie procesov, vyhlásené výzvy z Pôdohospodárskej platobnej agentúry by mali priniesť investície pre vinohradníkov aj vinárov, a tie pomôžu zlepšiť ich konkurencieschopnosť.
2. Slovenskí vinohradníci a vinári počas roka 2022 negatívne vnímali strach ľudí zo zvyšovania cien, zvýšené ceny energií a hlavne chýbajúcu autoritu a riešenia na upokojenie situácie. Klimatické zmeny, ktoré tento rok mali výrazný dopad na množstvo úrody, výrazne potrápili celý sektor produkcie hrozna a jeho spracovania. Podnikom chýbajú informácie, skúsenosti a riešenia, ako na takéto výkyvy reagovať. Samostatnou kapitolou roka bol ďalší pokles spotreby vína a ohlásenie vinohradníkov o klčovaní vinogradov na Slovensku.

3. Zväz vinohradníkov a vinárov Slovenska očakáva od roka 2023 zlepšenie postavenia vinohradníkov a vinárov, jasnejšie pravidlá pre dlhšie časové obdobie. Pre zákazníkov im aj naďalej budú výrobcovia a pestovatelia produkovať tie najlepšie slovenské vína a hrozno, dopestované s láskou a dorobené so srdcom.